

Sisäministeriölle

28.11.2014

Viite: lausuntopyyntö SM025:00/2014

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssin lausunto hallituksen esitysluonnokseen uudeksi rahankeräyslaiksi

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry (Allianssi) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta uudeksi rahankeräyslaiksi.

Allianssin lausunto pähkinänkuoressa

- **Allianssi vastustaa sitä, että rahankeräyksiä voisi panna toimeen muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen.**
- **Allianssin mielestä laki tulee palauttaa uudelleen valmisteluun ja luopua tavoitteista antaa laki tälle eduskunnalle. Kansalaisyhteiskunnalla tulee olla edustus lakia valmistelevissa elimissä.**
- **Allianssi kannattaa siirtymistä maistraatin hallinnoimaan ilmoitusmenettelyyn ja julkiseen rahankeräysrekisteriin.**
- **Joukkorahoituksen paineeseen voidaan vastata laajentamalla tilapäisen yhteisön määritelmää.**
- **"Kolehtioikeuden" laajentaminen myös ei-uskonnollisiin yhteisöihin on tervetullut muutos.**
- **Toistaiseksi jatkuvan rahankeräyksen mahdollistaminen vähentää byrokratiaa ja helpottaa rahankeräysten järjestämistä.**
- **Lakisääteinen pakko itsesääntelyyn ja suositusjärjestelmään liittymisestä vaikuttaa ylivoimaisesti.**

Lain valmistelusta

Sisäministeriö asetti 28.8.2014 hankkeen rahankeräyslain uudistamiseksi. Hanke on erittäin merkittävä rahaa kerääville järjestöille. Rahankeräyslainsäädäntö vaikuttaa suuresti siihen, miten järjestöt pystyvät auttamaan apua tarvitsevia.

Lain muutoksia valmistellaan kuitenkin ilman järjestöjen edustusta virkatyönä. Tällainen lain valmistelu ei ole hyvän, avoimen hallinnon periaatteiden mukaista. Se on myös ristiriidassa hallitusohjelman kansalaisyhteiskunnan asemaa korostavien kirjausten kanssa. Työryhmää on viipymättä täydennettävä eri järjestöjen edustajilla, jotta voidaan varmistua siitä, että uusi laki palvelee tarkoitustaan myös käytännössä.

Yleishyödyllisyydestä luopuminen

Nykyisen lain mukaan rahankeräyslupa voidaan antaa Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus. Rahankeräyslupan myöntämisen edellytyksenä on, että rahankeräyksen toimeenpanemisella hankitut varat käytetään yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Lakiesityksessä rahankeräysten toimeenpano-oikeus laajennettaisiin koskemaan myös muita yhteisöjä kuin yleishyödyllisiä yhteisöjä ja säätiöitä. Lisäksi rahankeräyksiä voitaisiin toimeenpanna varojen hankkimiseksi myös muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Allianssi vastustaa sitä, että rahankeräyksiä voisi panna toimeen muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen toiminnalla on suuri merkitys suomalaiselle demokratialle ja ihmisten hyvinvoinnille. Rahankeräykset ovat yleishyödylliselle toiminnalle merkittävä rahoituslähde.

Mikäli yleishyödyllisestä tarkoituksesta rahankeräyksessä luovutaan, se hankaloittaa huomattavasti yleishyödyllisten järjestöjen toimintaa, koska ne joutuvat kilpailemaan uusien toimijoiden kanssa rajallisilla markkinoilla. Yleishyödyllisten järjestöjen varainhankinnan tuottojen pienentyessä tarve julkisen tuen ja avustusten lisäämiselle kasvaa yleishyödyllisen toiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi, mutta nykyisessä taloudellisessa tilanteessa tämä vaikuttaa mahdottomalta.

Lakiesityksessä ei myöskään pohdita lainkaan yleishyödyllisyydestä luopumista kilpailuneutraliteetin näkökulmasta. Mikäli joku liikeyritys pystyisi keräämään vastikkeetta varoja omaan toimintaansa, se saisi siitä etua kilpailijoihinsa nähden ja vääristäisi kilpailua.

Yleishyödyllisyydestä luopumisen myötä myös riski petoksellisesta toiminnasta tai keräysvarojen ohjautumisesta yhteiskunnan kannalta haitalliseen tarkoitukseen kasvaisi.

Allianssin mielestä laki tulee palauttaa uudelleen valmisteluun ja luopua tavoitteista antaa laki tälle eduskunnalle. Uudelleenvalmistelussa tulee arvioida lain vaikutukset rahankeräystoimintaan. Valmistelu on tehtävä yhdessä järjestöjen ja muiden rahankeräystoimintaa harjoittavien tahojen kanssa.

Siirtyminen ilmoitusmenettelyyn

Nyky muodossaan rahankeräyslupan saaminen on byrokraattinen, hidas ja uuvuttava prosessi. Luvan saantiin ja luvan edellyttämään hallinnointiin kuluu lupaa anovalta yleishyödylliseltä järjestöltä kohtuuttomasti aikaa ja voimavaroja.

Lakiesityksessä ehdotetaan nykyään voimassa olevasta lupamenettelystä luopumista ja siirtymistä kevyempään ilmoitusmenettelyyn. Hallinnollisesti rahankeräysasiat siirtyisivät Poliisihallitukselta ja paikallisilta poliisilaitoksilta maistraatille. Rahankeräysten hallinnointia varten perustettaisiin julkinen rahankeräysrekisteri.

Julkinen rahankeräysrekisteri vähentäisi rahankeräyksiin liittyviä väärinkäytöksiä ja edistäisi rahankeräysten yleistä luotettavuutta ja lahjoitusvalmiutta.

Vaikka ilmoitusmenettelyyn ja rahankeräysrekisteriin siirryttäisiinkin, on keräysten laillisuuden varmistamisesta pidettävä huolta, jotta yleisön luottamus rahankeräyksiä laillisuuteen säilyy.

Allianssi kannattaa siirtymistä poliisin hallinnoimasta lupamenettelystä maistraatin hallinnoimaan ilmoitusmenettelyyn ja julkiseen rahankeräysrekisteriin. Järjestelmän ylläpitoon on osoitettava tarvittavat määrärahat.

Joukkorahoitus

Niin kutsuttu joukkorahoitus on kasvava ilmiö maailmalla ja Suomessa. Varsinkin tietotekniikan kehitys on luonut täysin uusia mahdollisuuksia joukkorahoitukselle. Koko joukkorahoitusilmiö luo paineita myös rahankeräyslainsäädännölle, mutta Allianssin mielestä yleishyödyllisyysperiaatteen hylkääminen rahankeräyslaista ei ole oikea vastaus.

Joukkorahoitus voidaan karkeasti jakaa neljään eri perustyyppiin, vastikkeettomaan, vastikkeelliseen, lainamuotoiseen sekä sijoitusmuotoiseen joukkorahoitukseen. Näistä ainoastaan vastikkeeton on rahankeräyslainsäädännön piirissä. Erilaiset vastikkeelliset joukkorahoitusmuodot taas kuuluvat kuluttajansuojaa ja rahoitusmarkkinoita koskevan sääntelyn piiriin.

Nykyisen rahankeräyslain mukaan rahankeräyslupa voidaan myöntää myös rekisteröimättömälle, tilapäisluonteiselle yhteisölle, jos sen tarkoitus on yleishyödyllinen. Nykyisen lain perusteluissa tällä viitataan ainoastaan onnettomuuden uhrin omaisia varten pystyyn pantuihin rahankeräyksiin.

Mikäli tilapäisluonteisten yhteisöjen määritelmää laajennettaisiin, tällä voitaisiin vastata myös epäkaupallisten joukkorahoitusprojektien tarpeisiin. Allianssin mielestä tässäkin ei kuitenkaan saa tinkiä rahankeräyksen yleishyödyllisestä tarkoituksesta, mutta useat epäkaupalliset joukkorahoitusprojektit liittyvät esim. kulttuuriin tai liikuntaan ja ovat luonteeltaan yleishyödyllisiä.

Oikeus "kolehdin" keräämiseen

Nykyistä rahankeräyslakia ei sovelleta uskonnonvapauslaissa tarkoitetun uskonnollisen yhdykskunnan julkisen uskonnonharjoituksen yhteydessä siihen osallistuvien keskuudessa suoritettava kolehdin keräyksen suhteen. Tämä sama lähtökohta on tarkoitus säilyttää ehdotettuunkin rahankeräyslakiin siten laajennettuna, että myös muut rekisteröidyt yhteisöt voisivat kerätä rahaa yhteisön omilla julkisissa tilaisuuksissa ilman näitä keräyksiä koskevaa ilmoitus- ja tilitysvelvollisuutta.

Allianssin mielestä tämä lakimuutos on tervetullut. Lain ei ole syytä käsitellä erilaisia yleishyödyllisiä yhteisöjä perusteettomasti eri tavalla.

Rahankeräyksen toimeenpanoaika

Nykyisen rahankeräyslain mukaan rahankeräyslupa voidaan antaa enintään viiden vuoden määräajaksi. Lakiesityksessä annetaan mahdollisuus toimeenpanna myös toistaiseksi jatkuvia keräyksiä, mikä helpottaa niiden yhteisöjen varojen keruuta, joille rahankeräys on jatkuvaa. Allianssi kannattaa tätä muutosta.

Itsesääntely

Esityksessä ehdotetaan rahankeräysten toimeenpanijoiden itsesääntelyä. Tämä tarkoittaisi kuulumista tai sitoutumista toimielimeen, esimerkiksi katto- tai edunvalvontajärjestöön, joka ylläpitää ja kehittää rahankeräysten toimeenpanoa koskevaa suositusta tai toisaalta sitoutumista itse suositukseen.

Esityksessä toimielimiksi ehdotetaan jo nykyisin olemassa olevia rahaa keräävien järjestöjen edunvalvontajärjestöjä (Kepa, Soste, Allianssi, Valo ja VaLa). Tämä olisi tavallaan loogista, mutta rahankeräystä koskevien suositusten antaminen ei varsinaisesti kuulu näistä minkään muun kuin VaLan toimialaan.

Itsesääntelystä koituvia kustannuksia, ja toisaalta suoraa lisäarvoa suositusta ylläpitävälle keskusjärjestölle, ei ole esitetty.

Lisäksi kattojärjestöt ovat ns. keskusjärjestöjen järjestöjä, joiden jäseniä rahankeräysten suorittajat eivät ole kuin välillisesti (ne eivät voi liittyä suoraan jäseneksi), mikä tekee lain toivoman vaikuttamismahdollisuuden suositusten sisältöön välilliseksi ja turhan pitkäksi.

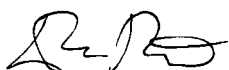
Vaatus itsesääntelyjärjestelmään kuulumisesta voi tarpeettomasti haitata itsenäisten projektiluonteisten tai pienempien rahankeräysten toteuttamista, sillä rahankeräyksen kohteet ja keräysten toteutus voivat vaihdella suuresti.

Mikäli rahankeräys tehdään lakiehdotuksen mukaan mahdolliseksi myös muille kuin yleishyödyllisille tahoille – mitä Allianssi ei halua – kysymys järjestöjen ulkopuolisten tahojen itsesääntelystä on myös ratkaistava.

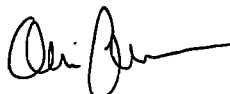
Itsesääntely ja hyvien käytäntöjen levittäminen on hyvä asia, mutta lakisääteinen pakko suositusjärjestelmään liittymisestä vaikuttaa ylimitoitettulta.

Helsingissä 28.11.2014

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry

Eero Rämö
Puheenjohtaja

Olli Joensuu
pääsihteeri